

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
ΩΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΑΡΓΥΡΙΟΥ

**Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ
ΩΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΦΗΜΑ

**Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΩΣ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ
ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Μαρία Αργυρίου

e-mail: m.argyriou@aegean.gr

1^η έκδοση: Θεσσαλονίκη, Ιούλιος 2018

ISBN: 978-618-5271-53-4

Copyright © Εκδόσεις ΓΡΑΦΗΜΑ

Μακέτα εξωφύλλου: Θάλεια Φωτάκη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΦΗΜΑ

ΣΤΡ. ΕΞΑΔΑΚΤΥΛΟΥ 5, 546 35 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Τηλ./Fax: 2310.248272, e-mail: grafima@grafima.com.gr

www.grafima.com.gr ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΡΑΦΗΜΑ

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η ολική ή μερική αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό και ηχογράφησης, ή όπως αλλιώς χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

*Στη Λένια Σέργη
Ομότιμη Καθηγήτρια Ιονίου Πανεπιστημίου
ως ελάχιστο φόρο τιμής*

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Το αντικείμενο της παρούσας μονογραφίας αποτελεί κείμενο ανάπτυξης πολύμορφων συνδιαλλαγών θεωρίας και πράξης στο αντικείμενο της «Πολιτιστικής Πολιτικής και της Μουσικής Παιδείας». Θέτει κρίσιμα ερωτήματα για τη συνάντηση της εκάστοτε πολιτιστικής πολιτικής με την εκπαίδευση εστιάζοντας στη Μουσική Εκπαίδευση και τα απαντά, συχνά χωρίς να φείδεται «λόγου πολιτικού» για τη Μουσική Εκπαίδευση.

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας μονογραφίας, η Μαρία Αργυρίου διαπραγματεύεται με επιτυχία τον τρόπο με τον οποίο το θέμα της Πολιτιστικής Πολιτικής έχει αναδειχθεί τις τελευταίες δεκαετίες σε σημαντικό εργαλείο άσκησης πολιτικής για κυβερνήσεις και Διεθνείς Οργανισμούς. Σκιαγραφεί το σύγχρονο πλαίσιο της πολιτιστικής εκπαίδευσης στο διεθνή και εθνικό χώρο. Εκθέτει, αξιοποιώντας έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την ιδιαίτερη βαρύτητα της διεθνούς ατζέντας για τη μουσική εκπαίδευση ως μέσο κινητοποίησης, δέσμευσης και, ενίοτε, αποδοχής του πολιτικού προβλήματος για τον επαναπροσδιορισμό του μουσικού τομέα ως κομβικό άξονα του Πολιτισμού. Επικεντρώνεται μέσα από έναν άρτιο επιστημονικό στοχασμό στο πρόβλημα του σχεδιασμού της Πολιτιστικής Εκπαίδευσης για τη Μουσική Εκπαίδευση, ως μέσο επίτευξης ευρύτερων επιδιώξεων, καθώς προσλαμβάνει διαφορετικές διαστάσεις ανάλογα με το χαρακτήρα των διαφόρων κοινωνιών, τον πολιτικό προσανατολισμό των κρατών, το επίπεδο ανάπτυξης τους αλλά και τις προτεραιότητες που θέτουν.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, καταγράφει τις θέσεις, τις δεσμεύσεις, τις συνθήκες, τις διακηρύξεις αλλά και τις αρχές των Διεθνών Οργανισμών για τον Πολιτισμό και τη Μουσική Εκπαίδευση, μέσα από τις οποίες η διεθνής κοινότητα υποχρεώνεται να συνομιλήσει στο πλαίσιο του ακαδημαϊκού και νομικού περιβάλλοντος.

Στο τρίτο κεφάλαιο, η συγγραφέας εστιάζει στον ελληνικό χώρο με πληροφορίες χρονολογικής σειράς για την πορεία και τη διαμόρφωση της Μουσικής Εκπαίδευσης λαμβάνοντας υπόψη τις θεσμικές μορφές και τα διακυβεύματα τους για τα ζητήματα του Πολιτισμού στην Εκπαίδευση. Η διαδρομή που ακολουθεί μας δείχνει ότι η συνθετότητα των προβλημάτων της γενικής εκπαίδευσης, οι δημόσιοι και κοινωνικοί δρώντες αλλά και τα παλαιότερα ή σύγχρονα κανονιστικά πρότυπα παραμένουν, τις περισσότερες φορές, ανελαστικά και δεσμευτικά για τη Μουσική Εκπαίδευση. Η συγγραφέας επιμένει ότι εξακολουθούν να παραμένουν αθέατες όψεις του προβλήματος για τον προσδιορισμό του Πολιτισμού στην Μουσική Εκπαί-

δευση ως μέρους ενός συνολικότερου προβληματισμού ο οποίος αγνοείται ή υποβαθμίζεται.

Στο τελευταίο τέταρτο κεφάλαιο, είναι η πρώτη φορά που συστηματοποιείται σε αυτό το εύρος και βάθος η ανάλυση των σχέσεων της Πολιτιστικής Πολιτικής με τη Μουσική Εκπαίδευση σε επίπεδο πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας στην Ελλάδα. Πετυχαίνει, μέσα από τη συστηματική ανάπτυξη θεωρητικών επιχειρημάτων και τη διερεύνησή τους στην πράξη, να δείξει με σαφήνεια τις επιδράσεις της πολιτιστικής πολιτικής μέσα από τις αποφάσεις και τις τάσεις των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών στην Ελληνική Μουσική Εκπαίδευση.

Το ερευνητικό έργο της Μαρίας Αργυρίου, στο σύνολό του, εστιάζει σε θέματα της μουσικής παιδαγωγικής τα οποία προσεγγίζονται μέσα από τις πιο σύγχρονες μεθοδολογίες και τάσεις του τομέα αυτού με αρτιότητα και άριστο επιστημονικό λόγο. Η επιστημονική εμπειρία της συγγραφέως είναι ήδη τεκμηριωμένη μέσα από τις πολυάριθμες συμμετοχές της σε επιστημονικά προγράμματα, σχολικά προγράμματα, επιμέλεια επιστημονικών εκδόσεων, διεθνή συνέδρια κ.ο.κ., μέρος των οποίων γνωρίζω και επικροτώ ως υποδειγματικές.

Δεν είναι μόνο το ερευνητικό έργο της συγγραφέως που είναι ευρύ και αξιόλογο. Η πολύχρονη διδακτική πείρα της και η συστηματική ζύμωσή της με τις εξελίξεις της Ελληνικής μουσικής εκπαίδευσης μέσα από ποικίλες ακαδημαϊκές και μουσικοπαιδαγωγικές δραστηριότητες που ξεδιπλώνονται στο πλούσιο βιογραφικό της, αποτελούν εγγύηση για τις άριστες επιστημονικές προδιαγραφές της παρούσας μονογραφίας.

Έχω λοιπόν, τη χαρά αλλά και την εξαιρετική τιμή να προλογίζω το βιβλίο της αγαπητής συναδέλφου και φίλης Μαρίας Αργυρίου, με την οποία διατηρώ επί σειρά ετών άριστα επίπεδα συνεργασίας σε διάφορες ακαδημαϊκές δραστηριότητες χάρη στην υποδειγματική προσωπικότητά της που ισορροπεί με ειλικρίνεια, σεβασμό και ήθος την επαγγελματική συνδιαλλαγή με τη φιλική ζεστασιά και αξιοπρέπεια. Εύχομαι αυτή η πρώτη ελληνόγλωσση ευρεία συστηματική επιστημονική θεώρηση των σχέσεων της πολιτιστικής πολιτικής με τη μουσική εκπαίδευση να θέσει τις βάσεις για ένα γόνιμο ακαδημαϊκό διάλογο σε ένα τόσο καίριο επιστημονικό πεδίο που αντανακλά σημαντικές πτυχές κοινωνικών και πολιτικών λειτουργιών στη σύγχρονη Ευρώπη και, ιδιαίτερα, στην Ελλάδα.

Αναστασία Σιώψη

*Καθηγήτρια του Τμήματος Μουσικών Σπουδών,
Σχολή Μουσικής και Οπτικοακουστικών Τεχνών
Ιόνιο Πανεπιστήμιο*

Η χαρτογράφηση του εκπαιδευτικού τοπίου και ειδικά εκείνου του μέρους της πολιτιστικής εκπαίδευσης που αφορά τη μουσική, δείχνει αναγκαία όσο ποτέ άλλοτε. Το γεγονός ότι υπάρχουν ακόμη και σήμερα ανοιχτά ζητήματα που αφορούν τις σπουδές στη μουσική και μάλιστα σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, λειτουργεί ως ένα επιπλέον επιχείρημα για την ανάγκη ύπαρξης του παρόντος τόμου.

Όμως δεν είναι μόνο αυτό που κάνει το συγκεκριμένο βιβλίο σημαντικό. Η περιγραφή του γενικού πλαισίου και η ορθή καταγραφή του τι γίνεται σε αυτόν τον τομέα, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά συνολικά στην Ευρώπη, μας δίνει μία ολοκληρωμένη εικόνα που, κατά τα άλλα, λείπει όχι μόνο από την Ελληνική βιβλιογραφία για το ζήτημα αλλά και από την διεθνή. Έτσι, το βιβλίο καθίσταται μία πρώτης τάξεως ευκαιρία για να κατανοήσουμε, πρώτα ως αναγνώστες αλλά ύστερα και ως εμπλεκόμενοι, του τι μπορεί να γίνει καλύτερο, τι μπορεί να αλλάξει και ποιες πρακτικές πρέπει να υιοθετήσουμε ή και να απορρίψουμε.

Η συγγραφέας μας παραδίδει ένα πλήρες έργο που λειτουργεί ως οδηγός, ένα βιβλίο αναφοράς για το θέμα της μουσικής παιδείας όχι επενδεδυμένο με ευχολόγια και μοναδικότητες αλλά με κριτική ματιά απέναντι στα πράγματα. Άλλωστε αυτός είναι και ο στόχος του επιστήμονα: να ερευνά σε βάθος, να εξάγει συμπεράσματα που να μπορούν να είναι συγκρίσιμα και μετρήσιμα και να μας προβληματίζει για το πως να γίνουμε καλύτεροι και ποια πορεία πρέπει να πάρουμε. Ως ερευνήτρια με βαθιά γνώση του αντικειμένου της, η Μαρία Αργυρίου επιτυγχάνει σε όλους τους παραπάνω τομείς και μας παραδίδει ένα πόνημα που δύναται να αποτελέσει εφαλτήριο όχι μόνο για χρήσιμα συμπεράσματα αλλά και για ανάπτυξη του γνωστικού αντικειμένου της μουσικής εκπαίδευσης σε ύψη που μέχρι τώρα δεν είχαμε κατακτήσει. Κι όλα αυτά συντελούνται συνδυαστικά, σε γλώσσα γλαφυρή, αποφεύγοντας τα μεγαλόστομα συμπεράσματα και εμμένοντας στα χρήσιμα.

Πρόκειται σίγουρα για έναν τόμο που οφείλουν να διαβάσουν όχι μόνο όσοι είναι ή προσπαθούν να γίνουν εκπαιδευτικοί αλλά και όσοι ευελπιστούν να γίνει κάτι καλύτερο στην Ελληνική μουσική εκπαίδευση, ένα ζήτημα που, ουσιαστικά, αφορά όλους μας.

Αλέξανδρος Χαρκιολάκης

*Διευθυντής, Σύλλογος Οι Φίλοι της Μουσικής
Μέγαρο Μουσικής Αθηνών*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	15
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο	
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	
Εισαγωγή	23
1.1 Πολιτισμός και Εκπαίδευση	24
i) Πολιτισμός: Έννοιες και Διαχρονικές Αντιλήψεις	24
ii) Πολιτισμός και ανθρώπινη ανάπτυξη	28
1.2 Πολιτιστική Πολιτική	29
1.2.1 Αρχές της Πολιτιστικής Πολιτικής	37
1.2.2 Πολιτιστική Πολιτική και Ευρωπαϊκοί Οργανισμοί.....	42
1.2.2.1 Η συμβολή του Ευρωπαϊκού Έτους στην άσκηση Πολιτιστικής Πολιτικής	47
1.2.2.2 Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Ατζέντας σε θέματα Πολιτιστικής Πολιτικής	58
1.2.3 Ελληνική Πολιτιστική Πολιτική και φορείς άσκησής της: Μια ιστορική διαδρομή	74
1.2.4 Το σύγχρονο πλαίσιο της Πολιτιστικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης	86
1.3 Εκπαιδευτική Πολιτική και Ευρωπαϊκή Διάσταση της Εκπαίδευσης	89
1.4 Πολιτιστική Εκπαίδευση.....	91
1.4.1 Εφαρμογή της Πολιτιστικής Εκπαίδευσης στο Διεθνή χώρο	96
1.4.2 Εφαρμογή της Πολιτιστικής Εκπαίδευσης στον Ελληνικό χώρο	104
1.4.3 Το σύγχρονο πλαίσιο της Πολιτιστικής Εκπαίδευσης	111

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Εισαγωγή.....	119
2.1 Μουσική Παιδεία: Μια προσπάθεια ερμηνείας	120
i) Το Φιλοσοφικό πλαίσιο της Μουσικής Εκπαίδευσης	122
ii) Η Μουσική Αγωγή ως διδακτικό «μέσο»;	137
2.2 Πολιτιστική Πολιτική, Μουσική και Μουσική Εκπαίδευση	143
2.2.1 Διεθνείς και Ευρωπαϊκοί Οργανισμοί για τη Μουσική Εκπαίδευση	145
2.2.1.1 Η Αμερικανική Εθνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση (The National Association For Music Education, NAFME, USA)	147
2.2.1.2 Εκπαιδευτικός, Επιστημονικός και Πολιτιστικός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO)	151
2.2.1.3 Διεθνές Συμβούλιο Μουσικής (International Music Council, IMC)	158
2.2.1.4 Διεθνής Κοινότητα για τη Μουσική Εκπαίδευση (International Society for Music Education, ISME) ...	162
2.2.1.5 Διεθνής Ομοσπονδία Νέων Μουσικών (Jeunesses Musicales International, JMI).....	170
2.2.1.6 Διεθνής Ένωση για τα Μουσικά Σχολεία (European Music School Union, EMU)	171
2.2.1.7 Ευρωπαϊκή Ένωση Ωδείων (European Association of Conservatoires, AEC)	175
2.2.1.8 Ευρωπαϊκή Ένωση για τη Μουσική στα Σχολεία (European Association for Music in Schools, EAS)....	182
2.2.1.9 Culture Action Europe: Η πολιτική πλατφόρμα για τις Τέχνες και τον Πολιτισμό (CAE).....	183
2.2.1.10 Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Μουσικής (European Music Council, EMC)	184
2.2.2 Τάσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Νομικό Πλαίσιο μέσα από Συνθήκες, Διακηρύξεις και Αποφάσεις	186
2.2.3 Προγραμματικές Δράσεις και Επιχειρησιακά Προγράμματα για τον Πολιτισμό και τη Μουσική Εκπαίδευση	210
2.2.4 Σύνοψη των θέσεων των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών για τη Μουσική Εκπαίδευση.....	247

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Εισαγωγή.....	251
3.1 Η πολιτιστική διαμόρφωση της Μουσικής Εκπαίδευσης για το Δημοτικό Σχολείο στην Ελλάδα μέσα από την ιστορική αναδρομή της	252
3.2 Η πολιτιστική συμβολή των επίσημων φορέων της Εκπαίδευσης στη Μουσική Εκπαίδευση	273
3.2.1 Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής στη διαμόρφωση Πολιτικής για τη Μουσική Εκπαίδευση	275
3.2.2 Ο ρόλος των Σχολικών Συμβούλων και των Συντο- νιστών Εκπαιδευτικού Έργου σε θέματα Πολιτιστικής και Μουσικής Εκπαίδευσης	278
3.2.3 Η συμβολή των Υπευθύνων Πολιτιστικών Θεμάτων και Καλλιτεχνικών Αγώνων ως Σχολικές Προγραμματικές Δραστηριότητες στη Μουσική Εκπαίδευση	280
3.2.4 Ο ρόλος και η συμμετοχή των Ακαδημαϊκών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων στην Πολιτιστική και Μουσική Εκπαίδευση	282
3.2.5 Τα Μουσικά Σχολεία ως θεσμός πολιτισμού στην εκπαίδευση	289
3.2.6 Ο ρόλος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών στην ενίσχυση προγραμματικών δράσεων για τη Μουσική Εκπαίδευση	290
3.2.7 Ερευνητικά Κέντρα, Πολιτιστική Πολιτική και Μουσική Εκπαίδευση	292
3.2.8 Ο ρόλος των Μουσείων και των Πολιτιστικών Οργανισμών στη Μουσική Εκπαίδευση μέσα από προγραμματικές δράσεις	297
3.3. Θεσμοθετημένη αξιοποίηση προγραμματικών δράσεων για την Ελληνική Μουσική Εκπαίδευση	309
3.4. Η συμβολή των Σχολικών Εγχειριδίων Μουσικής στη διαμόρφωση κουλτούρας για την Ελληνική Μουσική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο	317
3.5 Ο ρόλος των Επιστημονικών Ενώσεων και η συμβολή τους στη διαμόρφωση Πολιτιστικής Πολιτικής για την Ελληνική Μουσική Εκπαίδευση	336

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο**ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ**

Εισαγωγή.....	341
4.1 Ζητήματα Κριτικής Θεώρησης.....	343
4.2 Προτάσεις	386
ΕΠΙΛΟΓΙΚΑ	391
Βιβλιογραφία.....	395
Συντομογραφίες	472
Παραρτήματα.....	475
Παράρτημα 1 ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ. Ανακοίνωση σχετικά με μια ευρωπαϊκή ατζέντα για τον πολιτισμό σ' έναν κόσμο παγκοσμιοποίησης {SEC(2007) 570}. Βρυξέλλες, 10.5.2007.....	477
Παράρτημα 2 Seoul Agenda: Goals for the Development of Arts Education, 2nd World Conference on Arts Education - UNESCO, 25 - 28 May 2010, Seoul, The Republic of Korea	497
Παράρτημα 3 European Agenda for Music, 2018. European Music Council (March 21, 2018)	509
Παράρτημα 4 Bonn Declaration, 2011. European Music Council (May, 2011).....	535
Παράρτημα 5 ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΝΙΑΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ (Α.Π.Σ.) ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (2003). Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	543
Παράρτημα 6 Οδηγός για τον εκπαιδευτικό «Εργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων» Επιστημονικό Πεδίο: ΤΕΧΝΕΣ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ. «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) - Νέο Πρόγραμμα Σπουδών». Διδακτικό Μαθησιακό Αντικείμενο/ Τάξη/Επίπεδο εκπαίδευσης: ΜΟΥΣΙΚΗ/ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ, ΔΗΜΟΤΙΚΟ, ΓΥΜΝΑΣΙΟ. Πράξη «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα)- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3, - Οριζόντια Πράξη MIS 295450. ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2014.	561

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σκοπός του βιβλίου είναι να διερευνήσει τις επιδράσεις της Πολιτιστικής Πολιτικής μέσα από τις αποφάσεις και τις τάσεις των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών στην ελληνική Μουσική Εκπαίδευση. Μας απασχολεί η προβληματική του πώς η ελληνική Μουσική Εκπαίδευση επηρεάστηκε θεσμικά αλλά και στην πράξη. Με την έννοια της πράξης στο συγκεκριμένο έργο, εννοούνται οι απόψεις, οι αντιλήψεις, οι γνώσεις αλλά και η συμμετοχή των εκπαιδευτικών της προσχολικής και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που καλούνται να υλοποιήσουν αυτές τις πολιτικές μέσα από μία ευρεία γκάμα επιμορφωτικών προγραμμάτων αλλά και προγραμμάτων επαγγελματικής ανάπτυξης για τη Μουσική Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό. Το ενδιαφέρον προέκυψε από τη μελέτη της καταγραφής της πορείας που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση για θέματα Πολιτισμού και Εκπαίδευσης έχοντας ως σκοπό να βοηθήσει στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για το ρόλο της Μουσικής Εκπαίδευσης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Σχετικά με το πολυδιάστατο ζήτημα των επιδράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Πολιτισμό και την Εκπαίδευση των κρατών-μελών της, η Μουσική Εκπαίδευση, ως κατεξοχήν πολιτισμικό διδακτικό αντικείμενο, εμπειριέχει όλες τις εκφάνσεις των προγραμματικών δράσεων Πολιτισμού όπως την πολυπολιτισμικότητα και τη διαπολιτισμικότητα, τον διάλογο διαφορετικών κουλτούρων, τη δημιουργικότητα, την καινοτομία μέσα από τις νέες τεχνολογίες και τη γλωσσική διαλεκτικότητα, αναζητώντας τον χώρο που της ανήκει προκειμένου να αναπτύξει την πολιτική της. Ως εκ τούτου, η απουσία σχετικής έρευνας για τη θέση και την εφαρμογή της Πολιτιστικής Πολιτικής στη Μουσική Εκπαίδευση αποτέλεσε έναν επιπλέον λόγο για την κριτική τοποθέτηση όσων μας απασχολήσουν στο συγκεκριμένο βιβλίο.

Για το σκοπό αυτό, δημιουργήθηκε ένα θεωρητικό πλαίσιο για ζητήματα Πολιτιστικής Πολιτικής για τη Μουσική Εκπαίδευση με την παράθεση και ανάλυση Συνθηκών/Διακηρύξεων, Αποφάσεων και προγραμματικών δράσεων, εστιάζοντας:

- στην παρουσίαση Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών - Φορέων, οι οποίοι προσλαμβάνουν τη μορφή συλλογικών οργάνων αντιμετώπισης κοινών προβλημάτων και επιδίωξης κοινών μέσων επίλυσής τους τό-

- σο για τη Μουσική Εκπαίδευση όσο και για τον ίδιο τον Πολιτισμό,
- σε αποφάσεις Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών σε θέματα Πολιτισμού, Πολιτιστικής Πολιτικής και, ειδικότερα, Μουσικής Εκπαίδευσης,
 - στην ανάλυση του Ελληνικού θεσμικού πλαισίου για την Ελληνική Μουσική Εκπαίδευση με σκοπό να διερευνηθεί ο βαθμός που αυτό επηρεάστηκε από τις αποφάσεις των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών και τις τάσεις που αναπτύσσονται μέχρι πρόσφατα, και τέλος,
 - σε ερευνητικά δεδομένα για τις τάσεις της Πολιτιστικής Πολιτικής για τη Μουσική Εκπαίδευση, όπως προκύπτουν από τις αποφάσεις των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών για θέματα Πολιτισμού και Μουσικής Εκπαίδευσης.

Η συζήτηση που διατρέχει το συγκεκριμένο βιβλίο και προκύπτει ως κριτική τοποθέτηση, περιλαμβάνει: α) την καταγραφή της πορείας που ακολουθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι Διεθνείς Οργανισμοί για θέματα Πολιτισμού και Μουσικής Εκπαίδευσης, β) τη διαμόρφωση τεκμηριωμένης άποψης για την εφαρμογή ή μη των κοινοτικών οδηγιών σε θέματα Μουσικής Εκπαίδευσης στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, γ) την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για το ρόλο της Μουσικής Εκπαίδευσης στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, δ) την ανάδειξη ενός πολιτιστικού περιβάλλοντος το οποίο προσδιορίζομε από πρόσωπα, εκπαιδευτικά συστήματα αλλά και φορείς, αναζητά μια νέα εκπαιδευτική πολιτιστική φυσιολογία στο χώρο της Μουσικής Εκπαίδευσης, ε) προτάσεις για την ενεργοποίηση των παιδαγωγών και την αλλαγή κουλτούρας τους σχετικά με την εφαρμογή πολιτιστικής πολιτικής στη Μουσική Εκπαίδευση.

Στο *πρώτο κεφάλαιο*, πραγματοποιείται βιβλιογραφική ανασκόπηση και μελέτη για την Πολιτιστική Πολιτική. Αρχικά, επιχειρείται ο διαχρονικός προσδιορισμός της εννοιολογικής ερμηνείας του Πολιτισμού. Η νοηματική διαφοροποίηση που υφίσταται στο πέρασμα των χρόνων η συγκεκριμένη έννοια συνδέεται αλλά και είναι επακόλουθο πολλών αλλαγών που έχουν πραγματοποιηθεί σε διάφορα επίπεδα. Μέσα από τη διαχρονική εξέλιξή τους, οι έννοιες του πολιτισμού, της κουλτούρας και της τέχνης αλλά και η δυναμική μορφή με την οποία εμφανίζονται στο σύγχρονο γίγνεσθαι, φανερώνουν την ανάγκη εφαρμογής της Πολιτιστικής Πολιτικής την οποία και εξετάζουμε ως έννοια, αναλύοντας τις αρχές της. Ως άσκηση της Πολιτιστικής Πολιτικής στο διεθνή χώρο εκλαμβάνονται οι δράσεις και οι πρωτοβουλίες Διεθνών Οργανισμών, οι οποίοι διαμορφώνουν τις δικές τους πολιτικές στο πλαίσιο της σύγχρονης πολιτιστικής και εκπαιδευτικής σκηνής. Στο πλαίσιο των δράσεων των Διεθνών Οργανισμών για την άσκηση πολιτιστικής πολιτικής εξετάζουμε τη συμβολή του ετήσιου

θεσμού του Ευρωπαϊκού Έτους και της Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Ατζέντας καθώς και των επιδράσεών τους στο χώρο της Μουσικής Εκπαίδευσης. Περιγράφεται, επίσης, το πλαίσιο δράσης της Ελληνικής Πολιτιστικής Πολιτικής έτσι όπως υπαγορεύεται από τους θεσμοθετημένους φορείς. Στη συνέχεια, γίνεται μια προσπάθεια προσδιορισμού της εκπαιδευτικής πολιτικής αλλά και της ευρωπαϊκής διάστασής της ως ειδικότερο πεδίο εφαρμογής της Πολιτιστικής Πολιτικής και η οποία ερμηνεύεται σε Πολιτιστική Εκπαίδευση. Το κεφάλαιο κλείνει με την παρουσίαση της συνοπτικής εφαρμογής της Πολιτιστικής Εκπαίδευσης, τόσο στον ελληνικό όσο και στο διεθνή χώρο.

Στο *δεύτερο κεφάλαιο*, παρουσιάζεται μια ιστορική ανασκόπηση των φιλοσοφικών θέσεων για τη Μουσική Εκπαίδευση αλλά και η σημασία τους σχετικά με την λειτουργία της. Προσδιορίζεται το πλαίσιο της Μουσικής Παιδείας ως έκφανση της Πολιτιστικής Πολιτικής στο διεθνή χώρο και διερευνάται ο ρόλος της ως χώρος εφαρμογής της Πολιτιστικής Εκπαίδευσης. Γίνεται επίσης μια ιστορική αναδρομή της πορείας των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών για τη Μουσική Εκπαίδευση καθώς και της συμβολής τους στην εξελικτική διαδρομή της Μουσικής Εκπαίδευσης στο πλαίσιο της διεθνούς Πολιτιστικής Πολιτικής. Στη συνέχεια παρουσιάζονται και αναλύονται οι τάσεις που καταγράφονται στο διεθνές και στο ευρωπαϊκό περιβάλλον μέσα από Συνθήκες, Διακηρύξεις και Αποφάσεις, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο επηρεάζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα και κατ'επέκταση τον Πολιτισμό και τη Μουσική Εκπαίδευση. Τέλος, παρουσιάζονται οι κατηγορίες των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων για τον Πολιτισμό και τη Μουσική Εκπαίδευση εφαρμόζοντας τις αποφάσεις των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανισμών όπως αυτές διαμορφώνονται μέχρι σήμερα.

Στο *τρίτο κεφάλαιο*, επιχειρείται η μελέτη της σχέσης της Πολιτιστικής Πολιτικής με τη Μουσική Εκπαίδευση στον ελληνικό χώρο. Συγκεκριμένα, στο κεφάλαιο γίνεται μια ανασκόπηση της ιστορικής διαδρομής της Μουσικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα με χρονολογική σειρά παραθέτοντας βιβλιογραφικές και νομοθετικές πληροφορίες για το πλαίσιο λειτουργίας της. Επίσης, διερευνάται η συμβολή των επίσημων φορέων της τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης στη διαμόρφωση της Πολιτιστικής Πολιτικής για την ελληνική Μουσική Εκπαίδευση και προσδιορίζεται ο ρόλος των Ερευνητικών Κέντρων, των Μουσείων και των Πολιτιστικών Οργανισμών για τη Μουσική Εκπαίδευση μέσα από προγραμματικές δράσεις. Παρατίθενται πληροφορίες για τη θεσμοθετημένη αξιοποίηση προγραμματικών δράσεων για την ελληνική Μουσική Εκπαίδευση και διερευνάται η συμβολή των σχολικών εγχειριδίων στη διαμόρφωση κουλτούρας για την ελληνική Μουσική Εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο. Το κεφαλαίο ολοκληρώνεται